

УНІВЕРСИТЕТ
Короля Данила

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ НАУКИ

**Матеріали
VIII Міжнародного науково-практичного симпозіуму**

9 травня 2024 року

Івано-Франківськ – 2024

УДК 001(477)(042.5)

К 65

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки : матеріали VIII Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 9 травня 2024 року). Івано-Франківськ : Редакційно-видавничий відділ ЗВО «Університет Короля Данила», 2024. 272 с.

Conceptual problems of the development of modern humanitarian and applied science : materials of the VIII International Scientific and Practical Symposium (Ivano-Frankivsk, 9 May 2024). Ivano Frankivsk : Editorial publishing department of University King Danylo, 2024. 272 p.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою ЗВО «Університет Короля Данила» (протокол № 7 від 22 травня 2024 року).

У збірнику опубліковано матеріали VIII Міжнародного науково-практичного симпозиуму «Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки» (9 травня 2024 року).

Усі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів симпозиуму покликання на джерела є обов'язковим.

Список використаних джерел

1. Zewnętrzne aspekty polityki w zakresie przedsiębiorczości. URL: https://europa.eu/legislation_summaries/enterprise/international_dimension_enlargement/n26114_pl.htm/. (дата звернення: 20.04.2024).
2. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160–15. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>. (дата звернення: 20.04.2024).
3. Верхован П. Х. Підприємець. Його економічна функція та суспільно-політична відповідальність. Київ : Юрінком, 1994. 60 с.

*Гуменюк Наталія Ярославівна,
в. о. завідувача кафедри психології
та суспільствознавчих дисциплін,
імені о. Івана Луцького,
кандидат психологічних наук,
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА В ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ: ВАЖЛИВІСТЬ ОСВІТИ ТА У РОЗВИТКУ ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ПРАВОПОРЯДКУ

Правова культура є однією з важливих складових сучасного суспільства, яка визначається комплексом знань, цінностей, норм та правил, що регулюють поведінку людини в правовій системі. Вона не лише відображає рівень розвитку суспільства, але й має вирішальне значення для забезпечення правопорядку та правосвідомості серед громадян.

Одним із важливих аспектів формування правової культури є психологічна складова, яка включає в себе освіту та свідомість особистості [1]. Психологічний аспект має рішуче значення, оскільки саме через призму психологічних процесів відбувається сприйняття, усвідомлення та внутрішнє узгодження правових норм та цінностей.

Дослідники, як вітчизняні (Д. М. Бойко, О. В. Качур, О. В. Колосова та ін.), так і зарубіжні (L. Kohlberg), вивчають психологічні аспекти правової культури. Однак, незважаючи на велику кількість досліджень, відзначається відсутність єдиного розуміння та повноцінної розробки психологічного змісту цього явища.

Також не вистачає детального вивчення та узагальнення характеристик його прояву.

Багато вивчених авторів, зокрема філософи (О. М. Костенко, О. І. Титаренко, Cranor C. F. та інші), культурологи (О. Л. Омельченко, Л. Є. Шкляр та інші), соціологи (Ю. О. Зубок, В. М. Савин та інші), політологи (О. І. Кульчицька, E. Blankenburg та інші), юристи (Є. В. Назаренко, Р. А. Ромашов, L. Friedman, Ralf Michaels, Gibson J. L., R. Cotterrell та інші), та педагоги (Л. В. Твердохліб, Forrester D. V. та інші) відзначають, що недостатня розвинутість правової культури не лише викликає соціальні конфлікти, а й призводить до збільшення рівня криміналізації суспільства.

Аналіз різноманітних досліджень підтверджує, що розвиток правової культури серед молоді залежить від різноманітних чинників. У сфері педагогічної психології (М. Й. Боришевський, Н. П. Вороб'єва, О. В. Качур, О. В. Колосова, М. Д. Матюшина, О. А. Никитина та інші), психології виховання (Н. І. Бобнева, Л. І. Відмиш, А. І. Долгова та інші) та вікової психології (Д. М. Бойко, Є. М. Гавриш, С. А. Ермолаєва, М. І. Рябенко, Л. М. Сокол, І. Н. Федченко та інші) ця проблема часто розглядається як актуальна, але часто залишається на рівні констатації, не вводячи системного уявлення про психологічні засади правової культури особистості та способи її психологічної підтримки та корекції. Тому головною метою даної статті є теоретичне обґрунтування психологічних особливостей формування правової культури у юнацькому віці та розробка системи її психокорекції.

У приватному житті, правова культура особистості як носія певної культури суспільства визначається рівнем її соціалізації та ступенем усвідомлення та використання правових норм. Вона охоплює не лише знання та розуміння права, а й формування правових суджень та практичних дій. Це передбачає активну участь в суспільній правовій діяльності, відповідно до рівня правосвідомості, стану законності та законодавства, а також обізнаність у чинному законодавстві та навички його використання [2], [4].

А. В. Безсмертний розглядає правову культуру особистості у двох аспектах: як сукупність правових знань, цінностей та принципів, і як рівень правового розвитку особистості, характер її правової діяльності та засвоєння правових норм. Це включає оцінку та прогнозування подальшого розвитку суспільства, участь у формуванні правової дійсності та правову активність.

Психологічні складові правової культури, такі як ставлення до права та мотивація поведінки, свідчать про її системний характер. Важливим є не лише правові знання та рівень правосвідомості, а й настанова на правомірну поведінку. Таким чином, правова культура об'єднує внутрішню (цінність права для особистості) та зовнішню (додержання правових норм) складові.

Ключову роль у формуванні правової культури суспільства відіграє освіта. Інформованість громадян про їхні права та обов'язки, знання основних норм права, розуміння механізмів функціонування правової системи – все це визначається рівнем освіти. Чим вище рівень освіти, тим більша й інформованіша громадянська активність в сфері правовідносин [1], [2].

Свідомість громадян щодо правових норм і принципів також відіграє значущу роль у формуванні правової культури. Це включає в себе розуміння важливості дотримання законів, повагу до прав та свобод інших людей, а також готовність діяти відповідно до закону незалежно від обставин.

Правова свідомість формується не лише через офіційну освіту, але й завдяки культурному середовищу, соціальним взаємодіям та особистісному досвіду. Самоусвідомлення своїх прав і обов'язків у суспільстві, уміння аналізувати правові ситуації та приймати обґрунтовані рішення є важливими компонентами формування правосвідомості.

Отже, важливість освіти та свідомості у формуванні правової культури важко переоцінити. Лише за умови належної освіченості та свідомості суспільства можливе побудова стабільного правопорядку та забезпечення справедливості в суспільстві. Тому важливо сприяти розвитку правової освіти та підвищувати рівень правосвідомості серед населення як одну з найбільш ефективних стратегій реалізації принципів демократії та правової держави.

Список використаних джерел

1. Іваній О. М. Правова освіта як засіб формування громадянського суспільства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція. 2016. № 22. С. 42–45.
2. Поліщук О. С. Формування правової культури здобувачів вищої освіти в умовах євроінтеграції освітнього середовища : магістерська робота. Кривий Ріг, 2022. 89 с.
3. Рибалка В. В. Психологія честі та гідності особистості: культурологічні та аксіологічні аспекти : наук.-метод. посіб. Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2010. 382 с.
4. Чебикін О. Я., Булгакова В. О. ЧЗ6 Психологічні основи правової культури та умови її корегування : монографія. Одеса, 2019. 162 с.